„ЗАСТАВА“ излази редовно: средом, петком и недељом на целом табаку а уторницом на по табака.

ЦЕНА ЈЕ ОВА
за Аустро-Угарску
за целу годину . . . . . 14 ф. — н.
за по године . . . . . 7 ф. — н.
на четврт године . . . . . 3 ф. 50 н.
на 1 месец . . . . . 1 ф. 20 н.
За Србију (у сребру)
за годину 35 дин. на пола године 17½ дин
на четврт године 9 динара.

ЗАСТАВА.

ОГЛАСИ рачунају се по 6 новч. од сваврсте овакових ситних слова, за жиг се плаћа по 30 новч. сваки пут.

ДОПИСИ шаљу се уредништву, а претплата и огласи администрацији „ЗАСТАВЕ“ у Нови Сад.

НЕНАПЛАЋЕНА ПИСМА не примају се.

РУКОПИСИ не враћају се натраг.

Поједини бројеви стају 10 новч.

БРОЈ 171. У Новом Саду у недељу 3. (15.) новембра 1885. ГОДИНА XX.

ШТА САД?

Од кад се састала друга цариградска конференција, чисто не може човек да позна Европу. Ми чекасмо одонуд речи, ноте, одуговлачење. Били смо спремни, да конференција бар три четири пута прекине свој рад, што час енглеском, час немачком, час руском конзулу нису стигли налози. Од свега тога не би досад ништа. Ми зачусмо одонуд праску, пре но што је севнула муња.

Рад друге цариградске конференције видесмо по самом делу. То је нешто ново. Европске велесиле прекинуле су, са изузетком Енглеске, сваки одношај са бугарским кнезом и владом. То није било бадава. Из оте праске, може се готово сигурно закључити, да је конференција позвала кнеза бугарског, да оде у Софију, да остави ново заузето земљиште. Он није послушао одмах, али зато је одмах прекинула Европа с њиме сваки дипломатски одношај.

Положај Бугарске се јако погоршао. Европа неће тако лако устукнути натраг; она ће остати при свом, да кнез Александар оде у Софију, а да Румелијом управља турски комесар. С тим дабогме није још решен цео заплет, али је положај јако изменут. Бугарско уједињење престаће бити „свршен чин“, а то много значи.

Кнез Александар се испрва одупр'о захтеву Европе. Но сви су изгледи, да ће напослетку попустити, а ако не попусти, онда је Европа позвана или да изведе своје, или да устукне пред бугарским кнезом. Но то је мање вероватно. У место Србије, стоји данас са изузетком Енглеске, цела Европа против бугарског уједињења.

Између положаја Србије и положаја Европе постоји поред свег тог грдна разлика. Ако кнез Александар не пристане на селење из Румелије, сви су изгледи, да ће Европа овластити или Турску, или мешовиту војску, да изврши закључке конференције. А ако кнез Александар изађе из Филипопоља, и тиме напусти владу над Румелијом, онда има Европа времена, да се на тенане даље саветује и конферише.

Ал не тако Србија. Србија је са великом, управо неоправданом пренагљеношћу извукла готову сву своју војску на границу; она се бацила у велики трошак, и не може више дуго стајати беспослена.

Најновији поступак Европе, отежао је јако положај Србије. Србија је говорила да хоће очување старог стања; то хоће сад и Европа; Србија је говорила да хоће очување берлинског уговора; то хоће сад и Европа. Србија данас нема више разлога да упада војском у Бугарску. Међутим сувише је загазио Гарашанин; сувише се истакао, а да би могао тако лако кренути војску са границе.

Кад се пре 6 недеља састала скупштина у Нишу, напредњачка влада је представљала посланицима, да ће се ићи на Косово. У то име је добила новаца; у то име је покренула војску. Па шта сад? Ако влада тргне војску натраг и рече: „Одбранили смо берлински уговор и спречили смо уједињење Бугара“, народ се у Србији неће томе обрадовати, нити ће оправдати због тога толику хуку и издатке.

Но има још нека тешкоћа по званичну Србију. Она не може лако распустити војску, бар данас не, јер ствар није сасвим решена. Та толико је пути изјављивао краљ Милан, да се неће кренути са границе, док се са свим не уведе старо стање. Упадати у Бугарску нема више разлога, а чекати на граници још месецима, то би упропастило земљу.

Ето у такав ружан положај заведена је данас Србија. Она не зна шта ће. Тешко јој је да се врати празних руку; још теже јој је изазивати рат с Бугарском. С тога је краљ Милан и позвао све министре у Ниш. Држаће министарски савет, и ту се сад мора решити: напред ил натраг.

Ако дакле још ово дана не запуцају пушке на истоку, ако Србија не загази најскорије у рат, онда ће морати започети разоружање. И кад су већ оваке прилике, по саму земљу би боље било разоружање, но силом рат, из ког не би видила Србија никаква добра. Дабогме, да напредњачка влада стрепи од разоружања; јер би се тада показала сва глупост њене најновије политике. С тога и стрепимо, да ће влада почети вратоломну политику, само да мало продужи свој век. А она је сувише често показала, да има доста несавесности за такву политику.

Ј. Т.

ОСТАВКА МИТРОПОЛИТА САВЕ.

Сарајево, 28. октобра.

За ово неколико последњих година чудновата је судбина постигла наше црквене великодостојнике. У Угарској пензионоваше патријарха Ивачковића, а на патријаршеску столицу седе за тим против воље читавог овостраног српског народа Герман Анђелић; у Србији стераше са митрополитске столице митрополита Михајла и посадише на исту познатог калуђера Мрашу, а сад у најновије доба пензионоваше и босанског српског митрополита Саву Косановића, српски пак народ и овај у Угарској и онај у Србији и Босни и Херцеговини стојао је и стоји уз своје свргнуте црквене великодостојнике. Но ако је српски народ за несретним патријархом Прокопијем жалио, ако митрополита Михајла сматра као жртву данашње ненародне и противсловенске владе у Србији, то се за митрополитом Савом одушевљава и свугде га узноси као врлог борца за права и за име свога народа. Ако хоћемо мерити величину љубави, коју српски народ према митрополиту Сави осећа, то је морамо мерити са величином антипатије, што је осећа према наименованом патријарху Герману. У колико му је овај немио, у толико му је митрополит Сава мио и драг, а то ће много рећи. А мио му је и драг за то, што сваки Србин зна, за што је митрополит Сава „пензионован“, за што је морао оставити своју драгу отаџбину. Да није бранио српско име и српску веру у својој митрополији, он би и данас још седио на митрополитској столици, а не би морао бити „пензионован“. То зна сваки Србин, па за то баш српски народ поштује и љуби тако силно браника своје вере и свога имена. О узроку, за што је митрополит Сава свргнут, било је у овом листу више пута речи, па није нужно, да о тој ствари више речи трошимо.

Али што је познато већ и сваком српском детету и о чему је потпуно обавештен и сав страни свет — за то се чини да не зна наш заједнички министар финанције, г. Венијамин Калаји Јер у последњој одборској седници мађарске делегације рекао је, „а је митрополит Косановић сам дао оставку, са молбом, да му се даје мировина од 3000 форината. Цариградски га је патријарх молио и преклињао, да тргне оставку, али се Косановић не даде умолити, те му се тако морала оставка уважити и мораће му се давати пензија. Са свим су пак неистинити гласови — рече даље министар — као да је гањање православних узрок, што је митрополит дао оставку. А ако је митрополит ипак тог назора био, то он — министар — мора жалити, што се Косановић није са молбом обратио на владу, па би се православнима помогло.

Дакле митрополит Сава није био силом данашњих околности и одношаја у поседнутим земљама приморан, да оставку да, него је то учинио из своје воље, из пасије, тек онако, што му се тако прохтело. И не само то, него шта више цариградски му је патријарх саветовао, да тргне своју оставку натраг, али митрополит Сава се не даде умолити и тако је морао бити пензионован. Па не то само, него ако је држао, да је у чему год запостављена или чак гоњена православна црква и православно стадо, то се требао само са молбом обратити на владу, па би се све учинило у обрану српско-православне цркве и народа. И тако је митрополит Сава без икаквог узрока и повода дао оставку и просто ради свог ћефа је оставио своју отаџбину и свој народ. Нико га гонио није, нико га терао није, већ је сам одлучно хтео да оде, па га с тога нико ни задржати није могао. Влада је чак четири недеље чекала, е не би ли се митрополит предомислио, па своју оставку тргао натраг, но то он не учини и тако добронамерној влади не преостаде друго шта, него да га пензионује.

Ето тако говори босански министар. Али ми питамо, шта вреди та читава политика забашуривања?

Вреди просто само толико, да се господа делегати задовоље и да званичне, полузваничке и све друге противсрпске новине могу по свету трубити, како је у Босни и Херцеговини све мирно и задовољно и како свако благосиља час, када је аустро-угарска војска окупирала те земље. Али таквом политиком нити ће се учинити да зло није зло, да насиље није насиље, нити ће се задобити срц српског народа у Босни и Херцеговини, већ ће се противности све већма изоштравати. Политика забашуривања може имати тренутног успеха у толико, што ће се министар отрести несносних запиткивања господе делегата и што ће обманути онај свет, који држи за свету истину разне званичне изјаве господе министара, али никад не може умирити и задовољити онај народ, о чијој се кожи ради, кога се све то управо и тиче.

А српски народ зна, на чему је. Нека г. Калаји и за њим сва званична и полузванична штампа ма како и ма колико пута изјављују, да је босански митрополит својевољно без икакве пресије од свог места одступио и оставку на свој чин поднео — целокупан српски народ ипак сматра митрополита Саву Косановића за мученика српске вере и српског имена у Босни и Херцеговини. Нек аустријски кругови ма

ЛИСТАК.

АГЕНТ.

ДОГАЂАЈ ОД ЛУЧЕ.

У новој покућној хаљини изашла је на коридор, застала је у дворишту трокатне куће, и посматрала је ствари око себе. Младе госпе стојаху овде и очекиваху своје мужеве. Беше баш подне.

Њен муж дође први кући. Мали, ћелави човечуљак пењаше се лаганим корацима по степеницама. Ту се онако овлаш поздравише, и сад обоје посматраху људе, који пролажаху.

— Што си тако рано дошао кући? Ти дођеш увек у невреме, док још ручак није ни готов. Зар немаш баш никаква посла? питаше га жена. Муж јој није ништа одговорио, него је гледао на свог младог синчића, који се у дворишту играо.

Жена га опет поче питати:

— Куда гледиш?

— У двориште! Можда га више нећу ни видети.... Ја сам болестан, врло болестан, скоро ћу свршити. Узмите онај „цимер“ са врата. Још једном погледа у двориште, а затим одма скиде „цимер“. На плочи стојаху златним словима изрезане ове речи: „Јосиф Г* Агент“. После тога оде и леже у кревет. Он заклопи очи а из поднабулих очију откотрљаше се две крупне сузе.

— Шта ти је? Запита га жена.

— „Та знаш, моја стара боља — моје срце.....

Грчеви ме спопадоше на сокаку, ја падох на земљу, и један ме послужитељ доведе до куће. Знао сам да ће ми то бити крај! Ноге ме ужасно болу, као год кад бих имао у својим жилама кључале воде а не крви....

— Не мој очајавати....

— Лекар је рекао, да то није ништа..

— Па да, то није ништа, само ћу умрети! Али шта ће с вами бити?

— Са девојком....

— С тобом!

— И с децом....

Тешки уздисај оте се из груди агентових. Мали синчић дође из дворишта и запита:

— Отац, шта си нам донео?

— Ништа!

И ћерка дође, његово најстарије дете. Иста мати. Висока узраста са малим устима ао лепњик, а густим обрвама. Тек јој 18 година а већ има подвајак. Кад стоји поред своје матере, изгледа канда су сестре.

Агент их погледи са болом у срцу. Шта ће бити од његове жене, од његове кћери, кад он умре? На жену ће се можда ко год од сродника смиловати, те ће је узети к себи, али ко ће кћер? Ко ће узети за жену девојку која нема новаца? Нико!....

Како ће проћи његов најстарији син, који није ништа учио, ма да је изванредно лукав; добар младић, али на жалост пијанац....

Шта ће тек бити на послетку од његовог петогодишњег љубимца, кога тако љуби као и своју жену! Дечак је тако љубазан, нежан, баш је рођен за великог господина, до чега би он дотерао, кад би његов отац остао жив....

Али шта може; он је осећао, да ће скоро умрети. Још једанпут, двапут спопадоше га грчеви, а чега се највише бојао, то му се и догодило, његове ноге отекоше, и водена се болест указа.

Његов отац и брат умреше од те исте болести. Агент је већ посматрао како се та болест развија, он је знао узроке, који убрзавају катастрофу, он је познавао раздражену Va—banque — игру са животом, он је био присутан, кад је његов отац једнога дана на берзи изненада умро, он се сећао, да је његов брат услед изненадног неког случаја постао од јаког здравог човека — прах. Он је видио како су они сви помрли, па тако се исто и њему крај приближавао.

Помисао, да ће скоро умрети није га застрашила — ма да је живот леп, кад човек има жену и децу — али му је врло тешко било, што је баш сада морао умрети, кад није имао ни паре код себе, а стан још за прошли месец није платио. Из земље би створио себи имање.

Болесник је сам у својој соби... Сумрак се хвата... Кроз отшкринута врата види он госте у сали. Лица поред светлости од лампе изгледају нежна и пријатна. Његова кћи седи поред стола и сипа своме суседу теја у чашу.

Сусед њен, снажан, црномањаст човек захвољује се и смеје се на њу. Усне у девојке дрхте кад се с њиме разговара, а сва подрвени до ушију. Младић овај не осврће се ни на кога и не говори ни с ким. Срце агентово се још већма стегне кад погледи ово двоје како се љубе. Ово се двоје неће никад узети! Кад би остао жив... кад би имао имања!....

На болесника заборавише сви. Он задржава стењање, да не би помутио весео разговор и тихо смејање. Смејање његове жене, кћери на скоро ће се претворити у плакање, кад дозна, да је њихов раскош, њихов безбрижни живот био сама превара. Кад се стане покућство кревет и хаљине продавати, купци ће зацело говорити: „Он беше варалица“.... Истераће је из соба, које су јој омилиле.... А кад се одсели у какав подрум, за цело неће нико отићи за њом, па ни тај црномањасти младић, који му ћерку љуби...

Лекар дође, донесоше свећу:

Жена пође за лекаром.

— Хоће ли оздравити? запита га она кратко.

— Хоће! одговори лекар.

— Кад?

— За осам, највише десет дана.... то јест....

— Шта? Хоће ли можда умрети?

Лекар ју погледа. Како је ова жена лако изрекла „хоће ли умрети?“!

Видио је одма, да ту не треба имати призрења.

— За две недеље га нема више. Будите опрезни.

Жена задрхта, њене се црте за часак променуше.

— Шта је рекао лекар? запита је муж.

Жена се мало устезала, затим рече мирно.

— Ништа... Месечну плату смо већ потрошили. Шта ћемо почети? Очекујеш ти од кога новаца?

— Радње су стале.

— Шта ће бити с нами?

Болесник је стењао, а жена поче даље:

— Мораш дати што у залогу.

— Шта?

— Па узећемо из касе папире од вредности.

Агент се усправи у постељи и рече промуклим и загушљивим гласом:

како улепшавају ствар и забашурују прави узрок, српски народ зна, да је митрополит Сава пао као жртва противсрпских тежња и данашње аустријске источне политике и ето за то баш целокупан српски народ тако силно љуби и поштује бранича свога имена и своје вере, а ваљда ће једном наступити лепше време, те српски народ у Босни и Херцеговини неће морати гледати, како се његови љубимци и браниоци прогањају из земље...

Онда да богме ни г. Калаји неће више моћи обмањивати аустро-угарске делегације и остали несрпски и несловенски свет.

С М.

Догађаји на Балкану.

Вести са цариградске конференције доста слабо продиру у јавност. Но опет се тврди за сигурно, да је цариградска конференција закључила, да позове кнеза Александра, да се врати из Филипопоља у Софију. За време, док се не успостави старо стање, управљаће турски комесар Румелијом.

Ова вест је у толико вероватнија, што би се на основу ње могло протумачити то: „Зашто су конзули страних сила прекинули односаје с бугарском владом и кнезом Александром?" На сваки начин је позван кнез Александар да иде у Софију и да преда владу турском комесару. А тек кад је то одбио прекинути су односаји.

* * *

Бугарски кнез позвао је председника бугарске народна скупштине, г. Стамбулова у Филипопољ. Стамбулов уживa велико поверење народно, па и кнежево, и сад се тврди, да бугарски кнез стоји на прагу важног решења, кад тражи савет г. Стамбулова.

* * *

И у Нишу ће имати у овом тренутку да се решавају важне ствари, јер је краљ Милан позвао све оне министре, који нису до сад били уз њега. Министри су већ стигли брзим влаком у Ниш.

* * *

Из Софије јављају, да је на граници опет дошло до пушкарања између Бугара и Срба. Она чета српских војника, која је крстарила по Бугарској повукла се натраг.

* * *

Јављају из Београда: У Србији се једнако оружа. Војници другог позива одлазе на границу. Пароброд Делиград преноси војнике из Смедерева у Радујевац. На Тимоку, према Видину, ударена је ћуприја. Школе и звања на српској граници затворена су. Говори се, да ће се генералу Лешанину поверити главно заповедништво над војском и да ће генерал Хорватовић такође бити позван на границу.

* * *

Јављају из Солуна, да је Турска искупила према грчкој граници 20.000 војника.

* * *

Јављају из Јанине: Овдашњи мухамеданци селе своје хареме у Цариград, јер су потпуно уверени, да ће доћи до рата и покоља.

Бечке и пештанске новине цртају веома жалосно стање Бугарске. Веле, да су државне касе празне, и да чак и кнежева банда није примила плату. Бугарски добровољци чине свакојаке изгреде. Чекање и лењовање пореметило је међу њима и ред и дисциплину.

Политички преглед.

Хрватски сабор састаће се поново 16. новембра.

Делегације у Бечу. Аустријска делегација држала је седницу, у којој је дошло, као и у саборници, на тапет народносна мржња у Аустрији. Др. Штурм је питао ратног министра, да ли се немачки језик у војсци довољно негује, овај је одговорио, да се то у довољној мери чини. — У опште уставоверци сваком приликом нападају Тафеа због унутрашње политике. Ригер је у име аустријских Славена дао израза симпатијама према Бугарима, на што су уставоверци лармали. Ове делегације биће скорим одгођене.

Угарске делегације држале су 13. о м. у Бечу своју четврту седницу. Вијало се о ратном буџету, но разуме се да је он у целости примљен. а биће и све остало климањем главе примљено, јер не заборавимо: у делегацијама седе Тисине креатуре.

Уређење католичке цркве у Србији. „Слобода" јавља, да је бискуп Штросмајер био у Бечу, да се договори са папиним послаником у ствари католичке цркве у Србији. Ради се на томе, да се католици из Србије, који су припадали ђаковачкој дијецези, сад прикључе калочанској архидијецези. Шта је закључено, то се још незна.

Отварање француске коморе. Цео је Париз па и цела Француска са највећим нестрпљењем чекала 11. новембар. Тога дана отворила се нова француска комора. Слика француске коморе веома је занимљива, ни налик на некадању комору. На десници заузела је место конзервативна (монархистичка) странка, која броји једну трећину од целокупног броја посланика. Левицу су заузели густи редови републиканаца и радикалаца. Комору је отворио председник по старешинству Пијер Блан. У свом кратком говору, који је непрестано прекидан био са узвицима „Живио" и знацима допадања од стране левице, славио је говорник победу републике, коју је и приликом ових избора учврстио француски народ. — После овога приступило се конституисању коморе. За председника је изабран радикалац Флоке са 398 гласова од 410 правоваљаних гласова, а за првог потпредседника је изабран Дела Форж-Анатол, а за другог Блан. — Овако конституисање коморе испало је свакако у корист радикалаца. Комора је после овога одложена до четвртка.

Изборно кретање у Енглеској захватило је сва изборна места и срезове. Нарочито је странка Салисберија напрегла све своје силе, да при постојећим изборима добије већину, но као да ће му труди остати безуспешни. Међутим ни либералци не стоје скрштених руку, у оним местима, где им је избор осигуран, држе се изборни зборови и митинзи. Од најзначајнијих је отварање реформског клуба у Белфасту, где је Лорд Хартингтон говорио, говор Џон-Брајта у Бирмингему и банкет у Кенсингтну, на којем је говорио Черлс Дилб и Фирт! — Што се већма приближује изборни дан, кретање је сваким даном све живље.

Канал између Северног и Источног мора. Немачком савезном већу поднет је законски предлог о грађењу канала међу Северним и Источним морем. Предлог има четири параграфа, од којих први гласи: „Саградиће се канал за употребу немачкој ратној флоти од Елбина ушћа преко Регенсбурга до Килског залива, с тим, да од 156,000.000 марака, прорачуњених за трошкове на свуколику градњу, плати Пруска унапред 50.000.000 марака." §. 2. одређује, да се узме зајам за трошак, који ће царевина дати (106,000.000 марака). По §. 3. има сваки брод, који не припада царској марини, платити неку дажбину, кад успролави кроз канал, а колика ће бити та дажбина, то ће одређивати тарифа, коју ће цар углавити са савезним већем. §. 4. одређује најпосле, да се у царевински буџет ставља сваке године, колико ће царевина трошити на тај канал. У образложењу, којим је пропраћен тај законски предлог, вели се, да ће се канал градити по плану врховног грађевинског саветника Ленца и пројекту израђеном по препоруци хамбуршког трговца Калстрема. Радњу ће вршити држава Пруска, јер она има потребне техничке снаге. Западно излазно и улазно грло каналско биће од прилике 3 километра више Брунсбитела на Елбином ушћу, а у Килску луку улазиће канал код Холтенауа. Са запада ићи ће канал кроз Куденску и Гизелауску низину у Витембершку ва Ајдеру. За тим ће се држати реке Ајдере и ићи ће поред Регенсбурга, па код Стајнрада одвајати од Ајдера и ићи садашњим ајдерским каналом до Холтенуда, изменивши окуке на том каналу. Канал ће бити с једне стране за потребу флота, а с друге стране отвориће трговачком промету бржи и сигурнији пролаз. С погледом на те две особине пројектовано је, да он буде на воденом лицу широк 60 метара, на дну 26 метара, а дубок 8·5 метара. Препречни просек воденог тавана биће 365·59 метара, дакле шест пута колико просек највећег трговачког брода, који ће туда бродити. Дубина од 8 5 метара довољна је за највеће бродове, што их данас има немачка ратна марина, на источном и западном грлу биће потребне повеће уставе. Подићи ће се и утврђења, да се може канал бранити.

ДОПИСИ.

У Бечу 20. октобра. (Руски живописац Верешчагин и надбискуп Гонголбауер.) Као што је читаоцима „Заставе" познато, знаменити руски живописац г. Васил Верешчагин изложио је у овдашњем „Künstlerhaus-у" своје слике, као и збирку разних предмета из далеког истока. Верешчагин постао је још онда знаменит, кад је први пут изложио своје ратне слике и представио „грозоте рата" у ком је он, уз Скобељева лично учествовао, и код заузећа Геок Тепе рањен био. Испочетка трудили се многи, да Верешчагина као уметника омаловаже, понајвише с тога, што је он рођени Рус. Уметност одржала је победу, јер је г. Верешчагин данас јединствени уметник те струке. Уз многе његове знамените слике, изложио је он „Воскресење Христово." Овдашњи надбискуп замера тој слици, што на њој нема анђела, који је одвалио камен с Христова гроба. Али још веће узбуђење код надбискупа произвела је слика „Света породица Исуса Христа." На истој слици приказује нам сликар оца, матер, браћу и сестре Христове, све пред једном сиротном кућицом. Отац и један брат стоје и раде као столари. Мати седи пред кућом и мотри како Христос још као млад дечак књигу чита. Ниже легла два дечака на трбух и играју се, а даље од њих види се неколико кокошака и петао.

Овдашњи надбискуп нашао се побуђен, да ту слику „свете породице" сматра као хуљење и унижавање свете католичке вере, држећ се догматике и веровања, о пореклу Исуса Христа и пречисте дјеве Марије Још више дало је повода господину надбискупу, на ту слику своју позорност обратити што је иста од иноверца Руса г. Верешчагина, као његова комбинација постала. Надбискуп обратио се пре свега на једног великог кнеза овдашње дворске куће, који је уједно покровитељ овдашњег „Künstlerhausa," и замолио је, да се забрани ту расколничку слику изложену држати! Велики кнез отишао је лично, да ту слику види, и кажу: да ничег зазорног на истој нашао није. Надбискуп ишао је још даље, и публиковао је у своме листу окружницу, управо опомену на католички свет, да ту погрдну слику, која свету католичку веру понижава, не гледа.

Веће и боље рекламе није за г. Верешчагина и његову изложбу бити могло, јер од онога часа, откако је тај процес настао, врве хиљаде света да изложбу виде, а понајвише да ту слику „свете породице" посматрају. Ја сам пре те распре ту слику видио и још онда не знајући, о тој реклами надбискупа запитао сам: г. Верешчагина, дали у Русији никакве примедбе на ту слику не учинише? Он ми одговори: „Зар може кога бити, који би се идеалу, или предању противио? У оригиналу еванђеља пише сасвим јасно ,да је Христос имао три брата и више сестара." Што г. Верешчагину у строго православној Русији нико не замери, то му се догоди овде у католичкоме, или боље и правије да речем: у полужидовскоме Бечу. Сећам се једне руске прича о жидо. Свадио се Рус и Жид, и Рус рећи ће „ах ти проклети Жид, који си разапео нашег господа Исуса Христа!" Жид упита Руса: „знаш ли ти ко је био Исус Христос." Рус му рече: „Та зар смеш и питати, да није био православни Рус," и удри Жида неколико пута иза шишака. Г. Верешчагин изобразио је „свету породицу" као азијатске жидове, данашњег облика, пак пошто није истој „светој породици" нешто немачког, а оно барем „gut morgen" на глави (тако Босанци зову Cilinderhut) то је арцибискупа још већма разгњевило.

Не осврћући се на протест и окружницу надбискупа слика „свете породице" још у изложби г. Верешчагина виси а ни управа Künstlerhausa не сме му је забранити, јер је он Künstlerhaus на извесно време узео под закуп, и док је он господар то ће и слика гледаоцима изложена бити. Г. Верешчагин није сад овде, него борави у Паризу и кад за ову парницу чује доћи ће, и чекаће га анатема.

П. У.

Вести из места и са стране.

† **Јоле Марковић** (Чика Јоле). Јављају нам из Беле Цркве, да је на Митров-дан о. г. умро у Срп. Пежеги поштен и редак Србин Јоле Марковић. Тамо на граници овостраног српства, ту, где је српство највише помешано са другим народностима, ту је покојни делао, радио и вршио своју дужност онако, као ретко који Србин ма у ком другом крају Најбољег доказа видисмо зато, што га

— Ти папири нису моји.

— Да чији су?

— Гроф ми је дао да радим с њима.

— Па ти ћеш му вратити, чим оздравиш...

— Ја нећу више никад оздравити,

— Па ако и не оздравиш.... њему ће доста преостати...

— Али то је ипак његово.

— Па шта ћемо ми онда?

Грчевито јецање беше одговор.

Жена настави даље:

— Ми ћемо постати просијаци!

— Тако је...

— Ја, твоја кћи, твоја деца...

— Сви...

— Па је ли то право?

„Па је ли то право?" Ово ужасно пребацивање непрестанце му је зујало у ушима. „Па је ли то право?" понављала је његова жена целога дана, час је шапутала, час је опет викала. Ове немилосрдне речи испунише вече, а сирома болесник није могао целу ноћ спавати, него се сваки час грчевито трзао. Једне ноћи употреби он сву своју силу, устаде из кревета и оде у оближњу собу, где му је синчић спавао. Он леже поред њега у кревет наслонивши своју браду на његово нежно лице и дуго је плакао....

Дете се пробуди, и поплаши се од болесног оца.

— Пусти ме, пусти ме... повиче дете.

Као кад псето истуку тако се исто и агент одшуњао до своје постеље.... „Па је ли то тако добро?"

Сутра дан је болеснику било много горе. Није могао више да лежи, врло је тешко дисао.

Ја немам новаца да идем на пијацу! рече жена.

Овога дана заложили су први пут, тућ папир.

Новац је трајао неколико дана. Кад су хтели други папир да узму, дође писмо од грофа. У њему је стајало: „Чуо сам, да сте болесни. Драги Јосифе, истина ви сте ме верно служили, али човек не може знати. Мој секретар долази сутра к вами.... хартије у вредности и т. д. ...."

Жена је читала гласно то писмо.

— Шта ћемо сад? запита она.

— Ми му морамо дати, кад дође...

Кад је било подне ноће агент сам да себи говори....

— То није, није право...

После подне дође црномањасти младић. Он беше још практикант, кад је први пут дошао у њихову кућу. Агент му је нашао у великој некој трговини место за књиговођу... Он га је волео, као свог рођеног сина. А од како је оболео, баш га није више трпио; а сад га је позвао к себи.

И жена и кћи му беху ту.

— Затворите врата, поче болесник и погледа страшљиво око себе. За тим га однесоше до благајне. Он узе из једне потајне фиоке пакет хартије и поче бројати...

— Осамдесет хиљада форината, рече књиговођа.

— Грофу толико, а нами један новчић... прилети му жена...

. . . . . .

Грофов секретар дође и њему рекоше, да је агент ступтовао. Они не знају куда је отишао и кад ће се натраг вратити.

Секретар је више пута долазио, а кад је од људи чуо, да је агент смртно болестан, није више долазио.

У место њега дођоше судски чиновници.

Агент их је ишчекивао, јер је знао да ће они доћи.

— Када они дођу, претварај се као да ништа не знаш за себе... шапну му жена, и оде са својом ћерком од куће.

Болесник је остао сам; ма да се трудио да се покаже као да није при себи, ипак није могао. Он је врло добро чуо, како га је гроф нежно ословио — та за име бога, он га и није сматрао као агента — он га је готово молио:

— Јосифе, та ти си поштен човек... дај ми мој новац натраг.

Агент се угризе за усне и не рече ништа, ма да га је све нешто гонило да каже: „Тај новац је код младожење моје кћери, ја сам му дао, хтео сам да украдем за своју породицу...! Ја признајем, узмите натраг, хоћу да умрем као поштен човек!"

У њему се борила љубав наспрам породице и поштење. Прва је победила. Он је затворио очи и ни једна реч не пређе преко његових усана. Гроф се разгњевио.

— Господо моја, ја хоћу своје новце. Зар ја нећу добити своје новце? Одведите га у затвор...!

Њега не могоше одвести. Лекар је издао сведоџбу, којом потврђује, да агент тек што није умро. Истраживали су на све стране, гроф је сумњао на све трговце, на родбину агентову, на цео свет. Само нико није сумњао на књиговођу, који је долазио у њихову кућу. Свадба се држала у тајности. А књиговођа није више ни у кућу долазио.

Хтели су оптужени га да још једанпут преслушају. Истражни судија апеловао је на његово срце. Гроф му је обећао половину хартија, кад би му хтео да изда где су новци. Он се позивао на дугогодишњу свезу с њиме, на пријатељски односај с њиме. Жена се његова ужасно бојала, да болесника остави на само; стрепила је да не изда тајну.

За време преслушања стојала је она код њега, својим погледом га је молила и заповедала му.

Агент се претварао као да ништа не зна за себе, они нису ништа докучили, и оканули су се свега. А само још мало да су били издржљивији, они би од грешника дознали за тајну.

Тежња, да као поштен човек умре, често га је превладала, од чега се жена ужасно бојала. Са грозничавим нестрпљењем ишчекивала је она његову смрт.

Али као да се здравље болесниково окрете на боље. Водени мехури купише се на телу, из којих је вода текла. Болесник је опет добио човечији лик; његово је срце јаче куцало, осећао је да му је боље, почео се већ да нада:

— Сам Бог неће, да као непоштен умрем; ја ћу живити! рече он својој жени, и узе њену руку да је пољуби.

— Ја ћу још живети... живити.... Сад нека дођу, ја ћу им новац вратити натраг. Где је Павле? Зови га нека дође, и нека даде новце....

Кад би зачула кораке на степеницама, она би сва задрхтала: „Да није истражни судац? Онда смо свршили." Болесник се радовао тим корацима. „Само да дођу, о кад би већ ту били, да скинем овај терет с душе, који ме мори".

је народ приликом белоцркванске конференције год. 1884. бирао за председника и као човека и као поборника начела срп. народне слободоумне странке. Тако је покојник, мада је у свом животу имао многу борбу да издржи зарад опстанка свога, остао непоколебив бранећи народна права. Он је знао, тако рећи идеалним пожртвовањем да се ода на сваком месту, где је требало да се очува част српског народа. Где је требало да се ради, где је требало јуначки издржати, ту је Чика-Јоле био увек у првим редовима; где је требало да се народ поучи и научи, ту је покојник својим лепим говором, зачињеним увек здравом и једром шалом био такође први. Нарави је био увек веселе, никад ниси могао на њему видети, да га гони брига и невоља, него увек као да је најсретнији човек био на свету. Колико га је народ у оној околини поштовао и љубио, види се из тога, што му је при погребу било искупљено света са свију страна, да му ода још последњу пошту. И ми, познавајући, Чика-Јола као врла и ваљана Србина и родољуба не можемо, а да му не рекнемо: лака ти, Чика-Јоле, црна земљица била!

У ствари г. Божидара Поповића белоцркванског капелана. Ово дана решено је са свима против једног гласа (Даманскин Бранковић) у седници митрополитског савета, да се уништи закључак вршачке конзисторије, по коме је г. Божидар Поповић из Белецркве премештен у Загајце као свештенички помоћник; према томе ће се г. Божидар Поповић вратити опет у Белу Цркву, а дотични калуђер, који је до сада ту отправљао дужности капеланове, мораће у манастир. Чудновато изгледа, да је само на томе остало. Свакако је вршачка конзисторија била на кривом путу, када је онакав закључак донела, а тиме је г. Божидар Поповић био материјално оштећен. Зато мислимо, да би на свом месту било, кад би се и у том погледу какав закључак донео, те да се стане на пут самовољи власти, да се не могу растресати над свештеницима као над слугама својим.

За пострадале Раковчане отпочели су — као што смо и пређе јавили — неколико овдашњих ратара скупљати у самом ратарском сталежу прилоге. Скупљање још није довршено, али већ сада показује неочекивани резултат. Од самих ратара скупљено је преко 30 фор. готових новаца, преко 100 џакова кромпира, велика количина кукуруза и остале хране. Скупљање се још једнако наставља, а очекивати је још лепшег резултата. Евала честитим ратарима!

Један корак — помађаривању. Мађари када су оснивали тако зване културне задруге, што у осталом ништа друго нису већ задруге за помађаривање немађарских народности, представљали су себи, е ће се те задруге преко ноћ разгранати у велике, које ће са огромним капиталом располагати. Међутим догодило се са свим противно, Мађари видеше, да им се ђаде не остварише, да су се у очекивању преварили. — Нит' се ко уписује у те задруге, нити ко прилаже на фонд истих. Мађари се нашли у невољи, јер би срамота било за њих да нешто започну, а да не доврше, а тим пре што је овде у питању напредак „мађарске државне идеје", којој је крајња намера — помађаривање. Ударило се дакле и опет у порез. Сатмарска жупанија закључила је, да се на становништво разреже пореза, која би се после доделила „друштву за помађаривање Словака". Но нуто белаја — Тиса не пристаде на то. Није доделио одобрење овом закључку, бојећи се, да ће жупаније, у којима су немађари у већини следити томе, и порез употребити на своје, протудржавне цељи. Шовинисте су међутим врло доскочљиви, они му предложише, да се тај порез мора само на цељи помађаривања употребити Тиса попусти, а закључак сатмарске жупаније добиде одобрење. Шовинисте кличу од радости и предлажу, да то исто закључе и остале жупаније, што и не сумњамо да ће бити. — И тако ћемо скорим сами плаћати, да нас помађарују. Но уверавамо дотичне, да су „труди узалудни".

Невоље у Сегедину. Када је оно мутна Тиса поплавила варош Сегедин, притекао је цео свет, да ублажи бол и невољу унесрећених становника сегединских. Скупљени новац, да је употребљен онако, како су то тамошње прилике захтевале, био би од праве користи унесрећеном становништву. Но по мњењу оних, који су новцем руковали, требао је Сегедин постати лепши него што је икада био. — Почели су дакле зидати куће на три четир спрата, читаве палате и када је Сегедин поново сазидан, изгледао је заиста далеко лепши него што је био Било је кућа ал' није било кога да у њима седи. И оно мало становника, што је остало од старог поплављеног Сегедина, није се могло одржати у њему, јер немаштину и невољу, која се потезала још од поплаве, није се могле палатама одстранити. Наступило је време, да се куће, те велелепне зграде, на лицитацији продају. Но поред свега тога није се нашло купаца. Многе куће нису се могле продати, а једна велика зграда, вели се, продата је за 5 фор.

Поплава у Хрватској. Велико и бујно растење воде у Сави, увило је у црно многе становнике хрватске Посавине. Поплава, која је покрила више места, начинила је грдне штете тамошњим сељанима. Код села Оборова провалила је Сава велики насап, те поплавила цело место у толикој мери, да су се становници иселити морали. Тако исто стоји и са равницом, која се пружала у тој околини дуж Саве. Бедни становници Посавине изложени су на прагу зиме сваком јаду и невољи.

О „панславизму" словачке омладине. Гоњење словачке омладине не само да не престаје, већ се у већем размеру све једнако наставља. Ово гоњење није се ограничило на словачке богослове и гимназисте, но је прешло и на свеучилишне грађане. Правник пожунске правничке академије Јан Кмети отпуштен је, а министарство просвете одобрило је то отпуштање. Неки богослов не трпећи тероризам професора шовиниста, иступио је својевољно из богословије, а многи ће следити његовом примеру. Мађарска омладина у Пожуну, међутим да се освети „панславистама", демонстрирала је против честитог словачког родољуба Кутлика. У ђачким редовима било је и неколико пожунских грађана, што јако карактеристише Мађарску образованост. Викали су: „Pereat Kutlik" и полупали су му прозоре. Разуме се да их полиција ни дирнула није.

Хајдуци у Хрватској. Сигурност особе и иметка врло је ниско пала у Хрватској. Крађе и убијства као да су у њој на дн вном реду. Нарочито је случај, који се десио 6 о. м. у Северину код Беловара, јако узрујао духове. Тога дана седила је породица Чутварић за вечером, када сасма изненада рупише у кућу пушкама наоружана три човека. Један од њих напери пушку на газда Јанка, тражећи од њега новаца; овај је одговарао, да новаца нема. Хајдук озлојеђен таким одговором, опали на Јанка те овај оста на месту мртав. Хајдуци почеше преметати по кући, тражећи новаца но осим 13 фор. не нађоше више. У тражењу прекиде их Јанков син, који је међутим суседе алармирао и ови дођоше, те одгонише хајдуке. Хајдуци су добро знали, коме треба отићи, јер је Јанко имао уштеђених 4000 фор. готових новаца, но на срећу Јанкове породице новац нису могли наћи. Истрага се отпочела, не сумњамо да ће хрватска полиција ући у траг овим разбојницима, који су се тако рећи угњездили у томе крају.

Језујите и Верешчагин. Изложба Верешчагинових слика у Бечу, узрујала је језујите до крајности. У данашњем броју „Заставе" доносимо допис из Беча, у коме се црта цео спор око тих слика. Накнадно нам јављају, да су 31. октобра, у универзитетској цркви у Бечу служиле језујите службу, (sacrum expiatorim) у цељи, да измоле опроштај за оне грехове и саблазни, које су слике руског уметника произвеле на Бечлије. Језујитска црква била је препуна љубопитљивог света. Таква чудновата служба тешко да је била од средњег века овамо, а тешко да ће је икад више бити. Но Верешчагинова изложба још је већма посећена но до сад.

За младожење. Како „Б. Тагб." јавља, меродавни кругови баве се озбиљно тиме, да уведу порезу на — младожење. Као што код нас плаћају порезу они, који су ослобођени од војене дужности, тако ће у будуће плаћати порезу и сви они, који ослободе себе од брачних породичних дужности. Наш министар финанције као мисли: пошто је одржање породице скопчано са големим трошком, то ће онима, који се извуку из тог трошка, бити лако плаћати нову порезу. Има до душе и ту нечег у ствари, само ми мислимо, да нова пореза неће нагонити никога, да се ожени. Баш напротив Нека господа министри скину што могу више досадањих пореза и намета, да буде лакше живети, па ће се више њих женити. Ал да; није господи министрима стало до женидбе и удаје, него им треби опет — новаца. Ту лежи! Међутим не верујемо да ће због те нове порезе стећи влада непријатеља међу удавачама.

Нови Сад, 2. новембра.

Настављамо свој извештај из прошлог броја о главној скупштини овдашње српске црквене општине. Дебата о уважању зимских ратарских предавања била је веома жива. После ње донет је закључак, да се из прорачуна избришу на ту цељ одређених 200 фор. и да се одбор постара за бесплатна предавања, која би требало бар недељно једаред држати. После дуге дебате вотирано је овдашњој српској вел. гимназији 200 ф. на библиотеку и учила. Предлог члана В. П. да се у свима општ. школама измену пећи и да се на тај начин уштеди 300—400 ф. упућен је црквен. одбору на претрес Дебата о утврђењу кључа, којим ће се парохијал за 1886. год. разрезати била је понајжешћа. Већина предлагача је настојала, да се за основу разреза узме државни порез. Општина је и досада имала за основу порез, те је саставила 14 класа, од којих најбогатији плаћају 35 фор. а најсиромашнији 69 новч. годишње. По томе је досадањи начун разрезивања остављен и за идућу годину, а црквен. одбор је упућен, да састави за у будуће какав справедљивији и бољи предлог. — Закључено је даље, да се распише стечај за план иконостаса саборне цркве и то са две награде 300 ф. и 500 ф. Стечај ће се расписати на 6 месеци. Из прочитаног извештаја управе овдашњих основних школа види се, да има за школу 1283 способне деце, од којих 977 има од 6—12 година, а 306 од 12 до 15 година. Од првих је уписано у српске осн. школе 656, у стране осн. школе 36, у српску вишу девојачку школу 39, у грађ. држ. школу 8, у туђе приватне заводе 3 у српску и држ. гимназију 58, у занатлијску школу 29, у трговачку школу 11. У повторне српске школе ишло је 166, те по томе ишло је од обавезне деце 1020 у школу, а 263 деце није ишло, од ових пада на нашу варош 59 а остала су деца са салаша. Извештај је овај узет на повољно знање. Школска библиотека има 701 ком. стручних књига, 210 ком. дечије библиотеке. Школски фонд нарастао је на 2106 ф. 74 н. — На место општ. финкала изабран је г. др Паја Јанковић. Молбе питомаца Гргура Марковића и Св. Ивковића у погледу издавања штипендија и за 1885/6. год. уважене су. Закључено је, да се позове г. бачки епископ као врховни патрон овдашње српске гимназије, да поради, да се два упражњена патронска места попуне и да се куратори конституишу. — Попуњење упражњених скупштинара остало је до друге скупштине, те се тим ова скупштина довршила.

Трговина.

= **Нови Сад** 2 (14) новембра. Преко целе недеље био је промет на нашој житној пијаци слаб, незнатан. Цене шеници зоби и јечму одржале се на једној мери, докле је кукуруз са 10—15 новч. поскупио. На горњим пијацама нема важније промене, промет је свугди мален а цене са 5—10 н., или горе или доле. У опште је на све стране житарска трговина јако застала; пијаце су претоварене храном, конзум је мали, извоза никуда нема. Осим свега већ досада неугодногa по наше житарске пијаце, стижу вести, да се велике количине шенице шаље из Америке на европске пијаце, а то задаје нашој спекулацији велику бригу. Зоби је понајмање на великим стоваришћима и пуно је изгледа да ће то зрно за кратко време знатно поскупити.

Ово недељни житарски рад на нашој пијаци свршује се са ценама овим:

Шеница новосадска, шајкашка и сремска прве каквоће 7 ф. 20—30 н., средња 6 ф. 80—7 ф. лакша роба 6 ф. 50—60 н. Наполица (сремска роба) 5 ф. 50—60 н. Зоб 5 ф. 50—60 н. Јечам 4 ф. 20 до 60 н. Кукуруз нов некрљен 2 ф. 40—70 н., крљен 4 ф. 20—30 н., од 100 кгр.

Брашно се тражи и промет је био преко целе недеље знатан. Шаље се водом и жељезницом; и мештанска потрошња је доста велика, цене су црним сортама нешто повишене, остале врсте без промене.

Данас брашно бележи цене ове

0	1	2	3	4	5	6	7
ф. 16·	15·70	14·80	14·20	13·40	12·60	11·60	11·—

8	8½	8¾	9
10·60	9·60	6·60	6.—

Флахмел I. 8·10. II. 6·20. Грис А. 17·60. В. 16·60. С. орд. 14·60. Мекиње ситне 3·50. крупне 3 фор. Све од 100 кгр., осим мекиња, са џаком постављено у кућу, на паробродску или жељезничку станицу.

Производи остали, осим пасуља, имадоше доста жива промета. Цена се одржала у свему она од почетка недеље. Пасуљ бели крупан 7 ф. 70—80 н. Кромпир 2—2 ф. 50 н., лук црни 3—3 ф. 50 н. Купус 1 ф. 80—2 ф. 50 н. од 100 главица. Кола купуса 2 ф. 50—3 ф.

Маст и сланина покрај врло слабе продаје цене без промене. Међутим робе је мало на пијаци. Маст на више 49—50 ф., на мање 52—53 ф. Сланина сушена 51—52 ф., пушена сеоска 53—54 фор. од 100 кгр.

Месарска пијаца без икаквог знатнијег догађаја. Рогате марве нити овде пазарено нити откуда догоњено. Жељезницом дневно по више вагона рог. марве и угојених свиња пролази за горње пијаце. На нашој пијаци се плаћају теоци млађи 10—11 ф., средњи 12—14 ф., старији 17—20 ф., од ком. Овци 8—9 ф., од пара. Коже телеће 2 ф. 80—3 ф. 20 н. Јагњеће 1 ф. 20—40 н., од пара.

Свињска пијаца покрај мање продаје цене се нису променуле. Тешки 33—34 н., средњи 35—36 н., лакши 37—39. Мршави свињи полгод. 8—9 ф., годишњ. 14—16 ф., двогод. 20—24 ф., маторији 28—32 ф. од пара.

На кухињској пијаци је поврћа и зеленд за зиму у великим количинама. Жута репа, першун, целер и остало зеље од 10—20 н. од стотине струк.

Вино. Нити се по оближњој нам Фрушкој-гори нити код нас вино тражило у што већим количинама. На мање партије што купује плаћа се бело вино 5—9 н., боље каквоће до 10 н., шиљер 8 до 12 н. црно 16—20 н. Старо бело 10—12 н. шиљер 12—14 н., црно 24—28 н. Комовица 14—18 нов., шљивовица нова 18—24 од 1 литре.

Време промењљиво облачно без кише, хладно. Вода у Дунаву надолази.

*

У Будимпешти 30. окт. (11. нов.) На житној пијаци шеница слабо нуђена; воља за куп боља; тенденција чврста, промета 10.000 м. ц. Остала зрна мали промет.

Пазарено шенице потиске 79. 8 ф. 10 н., 79.5, 8 ф. 20 н., 78.4. 8 ф. 5 н., 77.4. 8 ф., 77.3. 7 ф. 90 н.. 76.5. 7 ф. 70 н. Пештански 78.4. 8 ф., 77.5. 8 ф. Стонобеоградске 77. 7 ф. 90 н. Бачке 3000 м. ц. 76. 7 ф. 72 н., 1700 м. ц. 75.5. 7 ф. 65 н. Банатске 1000 м. ц. 77. 7 ф. 75 нов. Цвенчаке (са Телечке) 2300 м. ц. 76.5. 7 фор. 95 н. Торжанске (доњо бачке) 1800 м. ц. 76.3. 7. 75 н. Све на три месеца.

Раж 6 ф. 35 н. Зоб 6 ф. 35. Кукуруз 5 ф. 55 до 60 н. Репица 10—11 ф. 50 н.

Термини. Шеница за пролеће 8 ф. 14—16 н. Кукуруз мај-јун 1886. 5 ф. 55—56 н. Зоб за про- 6 ф. 80—82 н. Шпиритус 25¾—26 ф., рафинирани 26¾—27 ф.

Месарска пијаца, донешено је било 1954 к. велике и 977 к. ситне марве за касапницу. Плаћани бикови од 90—100 ф. од пара, волови 180—240 ф. од пара, краве јалове 130—200 ф. од пара, музаре краве 80—140 од ком., теоци од 10—36 фор. од ком. Јагњци 6—9 ф. од пара. Говеђе месо 47 до 52 ф., кравије месо 48—51 ф. Телећина 62—64 ф. од 100 кгр.

Ситнице.

Течна угљена киселина. Течна угљена киселина постала је у последње време фабричка производња, и ње се месечно продаје 45.000 до 60.000 кила. За фабрикацију те киселине постоје већ неколико фабрика у Берлину, на Рајни, Есену и Швајцарској. Ова се продаје у гвозденим или челичним уским цилиндрима, херметично затвореним, у сваком 8 кила течне угљене киселине, згуснуте на притиску од 36 атмосфера и на 0°. Цена јој је 1½ до 2 марке од киле без паковања. Ова се киселина с успехом употребљује при разливању и продаји пива у флашама у ресторацијама, пивницама и другим местима, у којима се то пиће продаје, при фабрикацији минералних вода у малим размерима, при чему 1 кило течне угљене киселине може да даје до 400 малих флаша минералне воде. Сем тога, она се употребљавала у топионицама за добијање чврстог металног ливеног производа. У Круповом заводу у Есену као покретна снага при израђивању торпеда и за гашење пожара. Неки Херберст је употребљује као моторну снагу за кретање уличних локомотива.

Сем тога она се врло добро употребљује за добијање вештачкога леда у великој количини. Једна од првих фирама, које су употребиле тај начин, била је фирма Фр. Крупа у Есену. Овај начин потпуно замењује тако звани амојачни начин добијања леда а у кварству чини врло добру помоћ. Једно акционарско друштво у Берлину, користећи се тим начином, израђује вештачкога леда за 10 пфенига центу и израђује дневно по неколико стотина центи леда. — Она се може употребити као средство за хлађење температуре ваздуха. У позоришним,

---

Цело пре подне не дође нико. У подне дође лекар. Он се смешио, кад му је болесник рекао, да му је боље.

— То су последњи дани! рече он у коридору жени болесниковој.

— Хоћел још данас умрети? Запита га она.

— Може лако, али још није извесно. У таком стању може он још недељу дана живети, и увек ће му боље бити. Све до последњег тренутка — до издисаја.

После подне не дође нико. Жена је затворила врата и чекала је да — умре.

Пред вече му дође син. Изгледао је као да је целу ноћ банчио. Он је хтео новаца, а кад му мати није дала, претио је, да ће све издати. С тешком муком га утишаше.

Приспе ноћ. Болесник је мирно спавао. У сну се смешио, јер ће и даље живити.

У оближњој соби легла је жена на кревет бледа и изнурена и чекала је, али узалуд.

Идућег дана болеснику беше боље. Вода беше сва отекла, и он је осећао да му је лакше. Био је незадовољан, зато што није ни књиговођа ни остражни судац дошао. Жена је морала да лаже. Она рече, да је послала по њих. Доцкан у вече дође један одветнички спомоћник, од кога докучише, да ће идућег дана доћи судац. Није знала шта да ради. Она је молила свога мужа, да се опет начини као да не зна ништа за себе; али он климну главом за знак да неће.

— Не, не, ја ћу све касти...

Узалуд га је молил, пребацивала му.

— Ја хоћу да останем поштен човек.

Опет приспе ноћ.

Мати и кћи стајаху поред болесн. ковог кревета. Он је био сав блажен. Говорио је а будућности, о својим намерама....

— Колико би се уморства догађало да нема — бојазни од казне?

Кћи беше наслонила главу на неки ручни посао те је плакала, а мати је читала. Ваше пута би погледала на сат. За два сата па ће сванути..... Сва је дрхтала. Тренутци пролажаху чудноватом брзином.

Још не.

Али. Моћна рука смрти пређе преко лица агентовог. Трже се... Усне се отворише, а руке тражише предмет за који би се грчевито ухватиле... Као шушањ, као кад буше балван какав... свршио је.

Жена уздахну, као да је хтела рећи:

— Једва једанпут! . . . . . .

Гробар је још рано у јутру дошао; а и кућевни пријатељ, будући вет. Удовица у црнини кад га је спазила, пође му на сусрет. Без и једне речи повуче га у оближњу собу и затвори врата. Погледа око себе; нема никог.

— Дакле?... Је л свршено?

— Он је мртав.. Сад сам твоја.

— А шта ће Јованка?

Слаба жена узе руку младићеву, међутим га погледа дивље и заповедајући му рече:

— Ти је нећеш узети за жену.

У трокатној кући беше све мирно. Још не беше време да се ћилимови чисте. Санане девојке носише доручак својим госпама.

У Новом Саду 17. септембра 1885.

Превео **С—а М.**

концертним и другим сличним просторијама, вештачким ледницама, превозу меса, рибе и другога јела.

У опште може се очекивати, да ће течна угљена киселина наћи све већу употребу.

Може ли се мрзнути под тропским сунцем? О сличном случају прича др. Савере у својим занимљивим путописним запискама из Венецуеле. Провале у планинама, пише путник, веома су велике. У оном делу, који ја до сада знам, може се говорити само о једноме пролазу, који се налази на висини од 2892 метра на великом путу Тевар-ан-Кристобал и зове се Портакуело. Он је најнижи али најопаснији пролаз, јер кад туда дува јак ветар, онда је така хладноћа, да се сваке године смрзне неколико људи. То мрзнење почиње се кочењем свих удова и свршава се смрћу баш услед врло нагле промене температуре. С тога се у тамошњим местима то мрзнење људи и зове портакуелско кочење. Тај пролаз на својој крајњој висини изложен је упливу свију могућих ветрова.

Најновије вести.

— Из Ниша јављају, да је у Србији произвело ванредно огорчење, што Бугарска непрестано тврди, да српске чете крстаре по бугарском земљишту. Још је веће огорчење произвело то, што су званични извештаји бугарске владе претили; да ће такве чете сматрати као разбојничке.

— Из Софије стижу непрестано тужбе Европи, да српске страже нападају на бугарском земљишту Бугаре, и изазивају их. Тако се вели, да је од српске војске убијен код Извора један стражар, а други је рањен.

— Из Лондона јављају, да Русија још једнако тражи, да се кнез Александар скине. Енглеска је против тога. Бугарска војска броји 75.000 људи (?).

РАТ.

При закључку листа стигоше нам брзојавне вести, да је Србија данас, 2 новембра, упала са три стране у Бугарску... Дакле рат, и то рат међу браћом. Нами се стеже срце, те је морало дотле доћи... Можда би најбоље било да сломијемо перо, па да и не пишемо о овој несретној борби. Нами изгледа, као да је прво тане погодило по сред срца не другога, него баш саму мисао о савезу балканских народа.

Српска војска је у сваком погледу јача од бугарске; српски батаљони стајаће за кратко време, можда пред самом Софијом. И то ће бити, ако се не уплете — Русија. Па дали су српски државници узели ову вероватну могућност довољно у рачун? Дали — — —

Можда никада није српска ствар стајала горе, опасније и ужасније, но у оном тренутку. Нека би сачувала добра срећа, нека би сачувао народни геније несретни и тешко искушавани српски народ од нових и горких искушења. Нико то не жели већма, не жели страсније од нас...

Сад ћемо да саопштимо брзојаве који се на ову ствар односе.

Ниш. (званично) Министар Гарашанин упутио је грчког посланика у Софији, који заступа Србију, да изјави бугарској влади, како Србија на бугарска изазивања одговара са објавом рата. Краљ Милан отишао је ноћас у логор, да предузме врховно заповедништво.

Земун. Данас зором упала српска војска са три стране у Бугарску. Ратна прокламација датирана је од 2. новембра.

Беч. У седници угарске делегације пита Фалк, да ли зна министар спољних послова да је Србија објавила Бугарској рат. Сеђењи одговара у име министра, да је од аустријског заступника из Ниша стигао брзојав, како је ратна објава Србије још јуче у вече послана Бугарској, и то с тога, што је бугарска војска на граници напала Србију. Да је све то тако, признао је влади и овдашњи српски посланик. С тога је вероватно, да је српска војска у овом тренутку прешла бугарску границу. У истој седници било је разговора о спољним одношајима, те је референт изјавио да, пријатељство између Аустро-Угарске и Немачке неће моћи пореметити никакви догађаји.

VII. Извештај.

О придошлим прилозима за пострадале погорелце Раковчане.

14. Скупио г. Јефта Кудић у Вел. Бечкереку 43 фор. 40 новч. а приложили су: по 3 ф., Јоца Дујаковић; по 2 ф., Јефта Кудић, Ђура Мучалов, Адам Стефановић из Перлеза; по 1 ф. 50 н., Васа Секулић; по 1 ф., Ника Радосављев, Ђура Рокнић, Паја Ј. Поповић, Јоца Крстић, Данило Станишић, Јован Клее парох, Живко Вуков, Тодор Радојчић, Стеван Богданов, Алекса Адамовић, Тома Сланкаменац, Арса Поповић, Јован Поповић адвокат, Јован И. Поповић Н. Купусаревић, Милорад Јаковљевић, Јоца Михајловић. Илија Јаковљев, Сава Димитријевић, Др. Милош Ђорђевић, Кузман Мунчић, Марко Крчалић Жабрак, Аксентије Поповић адвокат, Јован Завишић, Обрад Радичев и Јован Богданов; по 60 новч. Риста Вуков из Орловата; по 50 новч Ђока Јикшић, Шандор Поповић кројач, Влада Марков, Душан Рокнић, Андр. Ибрер, Ђ. Димитријевић и Јован Ерски; по 40 новч. Аца Крстић; по 30 новч. Мија Петков, Тоша Матејић, Св. Настић и Мита Бађин; по 20 новч. И. Јербишек.

По гласу овога извештаја скупљено је 43 фор. 40 новч. а када се овој своти дода по I—VI извештају скупљених 290 фор. 24 новч. онда је досада свега стигло 333 фор. 64 новч. прилога.

У Новом Саду 2. новембра 1885.

Уредништво „Заставе“

КЊИЖЕВНЕ ВЕСТИ.

Још се може добити друга књига

ТУМАЧЕЊЕ ЈЕВАНЂЕЛИЈА
СА БЕСЕДАМА.
II.
ПРАЗНИЧНА ЈЕВАНЂЕЛИЈА.

(Ову је књигу наградио Синод са 30 динара од штампаног табака.)

САДРЖИНА КЊИГЕ II

ПРИСТУП.

Свештена географија.

Едем и Наид. Подела земље међу Нојевим синовима. Палестина.

Топографски опис Палестине:

Брда. Долине и поља. Пустиње. Језера и мора. Реке и потоци.

Политички опис Палестине:

Њени први обитаоци.

Подела Ханана по доласку Израиљана.

Подела Ханана при деоби царства на јудејско и израиљско.

Подела Палестине за време Римљана.

Переја и њене знатније вароши: Кесарија Филипова. Витсаида. Голан. Вануил. Витавара.

Галилеја и њене знатније вароши: Дан. Капернаум. Магдала. Тиверија. Кана. Назарет и Наин.

Самарија и њене знатније вароши: Јерихон. Галгала. Ариматеја. Номба. Емаус. Јафа. Јерусалим. Витфага. Витанија. Кесарија. Витлејем. Пела и Махерус. — Мемфис и Александрија.

ПРВИ ДЕО.

Велики или светли празници.

I. Христови празници.

Рождество Христово (Божић.) Други дан Рождества. Трећи дан Рождества. Обрезање Господње. Сретење. Богојављење. Преображење Господње. Цвети. Воскресење. Други дан Воскресења. Трећи дан Воскресења. Вознесење. Тројице. Други дан Троица. Трећи дан Троица. Крстов дан.

ДРУГИ ДЕО.

II, Богородични празници.

Рождество Богородице (М. Госпојина.) Воведење. Благовести. Успеније (В. Госпојина).

ТРЕЋИ ДЕО.

III. Светитељски празници.

Великомученик Димитрије (Митров дан) Арханђел Михаило (Аранђелов-дан). Св. Никола Првомученик Стефан. Св. Јован. Св. Сава. Три Јерарха. Великомученик Ђорђе. (Ђурђев-дан). Константин и Јелена. Рождество св. Јована (Ивањ-дан.) Апостоли Петар и Павле. (Петров-дан.) Св. Илија. Смрт св. Јована. (Усекованије.)

ДОДАТАК.

Речник страних речи, које се у Н. Завету налазе и њихово тумачење.

Ова друга књига Тумачења празничних Јеванђелија велика је тако исто као и прва књига. Цена је за Србију 6 динара а за Аустро-Угарску са поштарином 2 фор. 80 н. У тврдом и фином повезу: за Србију 8 дин., а за Аустро-Угарску 4 фор.

Уједно јављам, да ћу концем ове год. предати трећу књигу Тумачења Јеванђелија у штампу.

Од прве књиге Тумачења Јеванђелија више немам ни један примерак.

Наручбине из Аустро-Угарске, Босне и Херцеговине и иначе коме је удесније, прима и отправља тачно **књижара Луке Јоцића и друга у Новом Саду.**

У Београду, 1. новембра 1885. год.

Протосинђел Фирмилијан,
професор богословије.

НОВА КЊИГА.

Сад је баш изашла из штампе:

ХИГИЈЕНА
ОД ДРА Л. СТЕФАНОВИЋА.

Ово је 9-та књига „Српски Архив за целокупно лекарство“ које српско лекарско друштво издаје. — Цена је 1 фор.

Може се добити у

Књижари Луке Јоцића и др.
у Новом Саду.

Изашао је

„ЈАВОР“

БРОЈ 44.

ЛИСТ ЗА ЗАБАВУ, ПОУКУ И КЊИЖЕВНОСТ.

Властник: **Змај Јован Јовановић.** Уредник: **Др. Илија Огњановић.**

Садржај:

Азиз и Азиза (значи драган и драга). Истинска љубавна прича са истока. — Златно руно. Драматичан спев. I. Гост. II. Аргонавте. III. Медеја. Од Фрање Грилпарцера, превео Ст. Токин. — I. Гост. трагедија у једној радњи. (Наставак.) — Слава. Приповетка Сватоплука Чеха. (Наставак.) — Најлепше песме (по Штурму). Од Милорада Шимића. — Жене и филозофија Шопенхауерова. Одговор Иполита Пиндемонта, превео Лука Свиловић. (Наставак.) — Јованка Орлеанка. Слика из француске повеснице у XV. веку. Од Павла Падејског. — Пашина. (Наставак.) — Српске народне песме. Скупио их Мил. I. Сестра Ивана Бана. — Листак. Песме Станка Враза. — Разно. Лекарева сплетка (критика). — Лек против беснила. — Пакостан савет. — Школе за глувонеме. — Н. Владика. — Књижевне вести. — Нове књиге.

„Јавор“ излази сваке недеље на читавом табаку и стаје на 3 месеца ф. 1·25. За стране земље ф. 1 50.

У Н. Саду на св. Ђурђица 1885.

ИЗДАВАЧИ „ЈАВОРА“
Књижара Луке Јоцића и др.

П О З И В

НА ДОБРОВОЉНУ

ПОЗОРИШНУ ПРЕДСТАВУ С ИГРАНКОМ,

коју приређује у корист погорелих Раковчана и своје благајне

„ДОБРОТВОРНА ЗАДРУГА СРПКИЊА НОВОСАТКИЊА“

У ДВОРАНИ СРПСКОГ НАРОДНОГ ПОЗОРИШТА

У ЧЕТВРТАК 7. (19.) НОВЕМБРА 1885.

уз пријатељско суделовање

гђице Марије Барићеве, Софије Вукове, Марте Будимирове и Десане Павловићеве; гг. Јована Георгијевића, Милана А. Јовановића, Веселина Поповића, Бранка Рашића и Милана Савића.

ЉУБАВНО ПИСМО.

Шаљива игра у једном чину, од Косте Трифковића.

(Редитељ: г. А. Хаџић.)

ОСОБЕ:

Васа Видић, лечник . . .	Г. М. А. Јовановић.
Марија, жена му	Гђица М. Будимирова.
Евица, сестра му	Гђица Софија Вукова
Милан, евичин љубавник .	Г. В. Поповић.
Лаза Дражић, адвокат . .	Г. М. Савић.
Софија, жена му	Гђица Д. Павловићева.
Јован, видићев слуга . .	Г. Б. Рашић.

Збива се у кући видићевој.

ЗА ТИМ:

ШОЉА ТЕЈА.

Шаљива игра у једном чину, с француског превео Г. Гершић.

(Редитељ: г. А. Хаџић.)

ОСОБЕ:

Барон Вилдељ	Г. Ј. Георгијевић.
Бароница	Гђица М. Барићева.
Камуфле	Г. М. Савић.
Јован, слуга баронов . .	Г. Б. Рашић.

Збива се у Паризу, у кући барона Вилдеља.

Улазне цене: Седиште у кругу у два реда: 1 фор. 50 нов. — Седиште у првих осам клупа: 1 фор. — Седиште у осталим клупама: 70 пов. — Седиште на страни: 1 фор. — Стајање 40 нов.

Улазнице могу се добити у књижари Браће М. Поповића, Луке Јоцића и друга, и у вече на каси.

Почетак тачно у 1/2 8 сахата.

ОГЛАСИ.

СТЕЧАЈ.

На упражњено учитељско место у Ђали отвара се стечај. Плата је 400 фор. а. вр. 20 фр. за потворну школу, 20 фор. за перовођство 50 нов. од погреба, 50 нов. за порастос где позван буде, два ланца ораће земље, на које учитељ терете плаћа, сламе колико треба за огрев, и стан са баштом.

Учитељу у дужност спада школску децу, а тако исто и повторну у прописаним предметима обучавати — и у Цркви појати. — Који би вољан био ово место потражити, нека своју молбеницу до 30. новембра 1885. год месном школском одбору поднесе. 2—3

У Ђали 29. Октобра 1885.

Илија Илијин председник. **Ненад Ланцошев** управитељ.

ПА ЗНАЊЕ.

Који су од мене досада у предметима брачнога развода упутства тражили, и одсада тражили буду, објављујем: да ћу се одсад примати заступства у брачним парницама.

У Новом Саду, каменички сокак, (близу железнице) с лева, куће бр. 130.

Јаков Игњатовић,
адвокат, бивши конс. фискал у А. М. архидијецези, и референт у апелаторијуму.

Србин спомоћник

добар продавац у мануфактурној струци, који немачки, а ако је могуће и мађарски говори, биће одмах примљен. Који су од младости изучили имају првенство. Понуде нека се пошаљу управо мени.

Ф. Ириц
2 3 у Руми, Срем.

Concurrenc-Möbl-Garantie
ТЕОДОР ДИМОВИЋ

I. Wipplingerstrasse Nr. 27. Беч.

ВЕЛИКО СТОВАРИШТЕ ПОКУЋСТВА

ЦЕНЕ БЕЗ ПРИМЕРА ЈЕФТИНЕ. 8 12

Илустровани ценовник бадава и франко.

На далеко чувена трговина чоје en gros

„КОД ДОБРОГ ПАСТИРА“

пређе Vincenz Strohschneider, БЕЧ, I., Rothenthurmstrasse 14. која већ од 50 година постоји у Бечу, продаје своје укупно стовариште ПРАВИХ

БРИНСКИХ ШТОФОВА
од овчије вуне

у рестовима за читаве мушке хаљине са свим довољно за комплетно одело и то за капут, чакшире и прслук, у свима бојама, трајне каквоће по јефтину и утврђену цену и то:

II. каквоћа за читаво одело — — ф. 3.50
I. „ „ „ „ — — ф. 4 50

Од тих остатака не можемо слати мустре, али се за то овим јавно обвезујемо, да ћемо робу, која се не буде свидила, без приговора натраг примити.

При ошиљању горњих штофова **не тражимо наплату за паковање** а робу шаљемо или за готово или у наточ. 2—4

ЗА ЗИМУ И ВЛАГУ
НЕПРОБОЈНО
САМО
фор. 1.85

Сад скоро пронађени, најбољи, начесто откани, лепи и топли

Bürger-капути.

Нема ничег бољег, трајнијег, јефтинијег и згоднијег од овог, скоро пронађеног, практичног „Bürger“-капута за господу и госпође, за дечаке и девојчице, у пепељавој, загаситој, драп, угасито плавој и црној боји. Ауторитети су признали, да су ови капути добри

1. с тога, што се пријубљују према сваком телу,
2. што одржавају подједнаку телесну топлоту,
3. што заштеде друге, скупе горње капуте,
4. што су јефтини, трајни и лепе модерне фазоне.

Ко има „Bürger“-капут најбоље је зими обезбеђен против хладноће, па с тога не треба нико да жали малу ову своту, јер то човек свом здрављу дугује.

Један капут или чакшире стају само ф. 1.85.

При наручбини довољно је, да се каже, да ли је особа велика, средња или мала. Једини извор за набавку у наточ

RABINOVICZ,
Wien, III., Hintere Zollamtsstrasse 9.
2 3

КО? хоће да набави солидан, топао зимски капут за фор. 15.—, елегантно, трајно зимско одело за фор. 14.—, модерне добре зимске чакшире за фор. 5.— или дечије одело — нека оде у

I. БЕЧКО СТОВАРИШТЕ ОДЕЛА
М. НАЈМАНА

у Н. Саду, главна улица, Недељковићева кућа

јер штета је губити времена, те отићи другом ком, јер самном не може нико конкурисати.

Писмене наруџбине испуниће се поштанском наплатом (Nachnahme); оно, што се не допадне без приговора ће се променути.

3—10

Власник и издавалац Милица Томић рођ. Милетић. Одговорни уредник Јаша Томић. Српска штампарија дра Светозара Милетића.